

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

M VZDELÁVANÍM
PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH
RÓMSKYCH KOMUNÍT

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKYCH KOMUNÍT

PaedDr. Ivana Končeková

Čítanie s porozumením a tvorivý dialóg na hodinách tvorivej dramatiky 1. časť

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum,
Ševčenkova 11, 850 01
Bratislava

Autor UZ: PaedDr. Ivana Končeková

Kontakt na autora UZ: Základná škola Štítnik, Školská
295, 049 32 Štítnik
zs_stitnik@stonline.sk

Názov: **Čítanie s porozumením
a tvorivý dialóg na hodinách
tvorivej dramatiky 1. časť**

Rok vytvorenia: 2014

**Oponentský posudok
vypracoval:** Mgr. Jarmila Motúzová

ISBN 978-80-565-0243-6

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunit. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

Obsah:

Čítanie s porozumením

1. Text: Komunikácia
2. Text: Počasie oberá ľudí o peniaze
3. Text: Ako sa správne učiť
4. Text: Zázraky a tajomstvá sveta cicavcov
5. Text: Orchester
6. Text: Izrael

Tvorivý dialóg s využitím textov a fotografií

1. Text: Kyberšikana
2. Fotografie: Ohováranie, posmech, bitka
3. Text: Moju závislosť na hrách nezlomila ani smrť kamošky

ČÍTANIE S POROZUMENÍM

Text: Komunikácia

Komunikácia

Slovo komunikácia sa vyvinulo z lat. *communicare* = deliť sa, zverovať. Vo všeobecnosti znamená komunikácia rozhovor. Rozhovor, v ktorom sa voľne vyjadrujú názory na nejaký problém, sa nazýva **debata**. Organizovaná výmena názorov sa nazýva **diskusia**. V širšom zmysle je komunikácia výmena informácií medzi jedincami prostredníctvom spoločného systému znakov. Komunikácia súvisí so životom každého človeka, výrazne ho ovplyvňuje, obohacuje o nové poznatky a postoje, reguluje naše konanie a správanie, pomáha nám začleniť sa do spoločnosti a vytvoriť si sociálne kontakty. Pri komunikácii dbáme na jasnosť, zrozumiteľnosť a presnosť informácie.

Zložky komunikácie

Základnými zložkami komunikácie sú:

- **komunikátor** = vysielateľ – správu alebo informáciu odovzdáva, dôležitá je jeho vierohodnosť, štýl prejavu a rýchlosť reči,
- **komunikant** = prijímateľ – správa alebo informácia mu je adresovaná,
- **komuniké** – obsah správy alebo informácie,
- **komunikačný kanál** – spôsob prenosu informácie.

Druhy komunikácie

1. Verbálna/slovná komunikácia – dorozumievanie za pomoci prirodzeného jazyka, ktorý je najdôležitejším prostriedkom odovzdávania informácií. Jazyk môže mať hovorenú alebo písanú (grafickú) podobu. Rozsah slovnej zásoby závisí od veku, vzdelania, temperamentu, pracovného zaradenia a pohlavia komunikantov. Výber slov a schopnosť komunikovať súvisí a témou rozhovoru, situáciou a tiež s vlastnosťami účastníkov rozhovoru. Komunikácia môže prebiehať ako dialóg (medzi 2 osobami), v malej sociálnej skupine (debata, diskusia, porada), k veľkej sociálnej skupine (rečnícky prejav) alebo ako samovrava (sám k sebe).

2. Neverbálna/mimoslovná komunikácia – pri dorozumívaní nahrádza slová gestikulácia, mimika, reč tela, zovňajšok. Neverbálna komunikácia podporuje verbálnu a je dôležitá najmä pri prejavovaní emócií, ovplyvňovaní postojov a vytváraní dojmov. Neverbálne prejavy sú spontánne, ťažko ovládateľné, väčšinou nezámerné, a preto aj dôveryhodnejšie. Poznáme viaceré spôsoby neverbálnej komunikácie:

- a. proxemika – vzdialenosť pri komunikácii,

- b. haptika – telesný kontakt, napr. podanie ruky, objatie, bozk,
- c. mimika – reč tváre,
- d. pantomimika – reč pohybov,
- e. gestikulácia – pohyby rúk,
- f. kinezika – vystupovanie a spôsoby.

Čitateľské stratégie: SQ3R, KWL

1. Pred čítaním textu

- prezrite si text, s ktorým budete pracovať,
- čo o tejto téme viete?,
- pokúste sa jednou vetou napísať váš predpoklad, o čom text bude,
- čo by ste o tejto téme chceli vedieť?,
- prezrite si podnadpisy a prečítajte prvý riadok každého odseku,
- zmeňte podnadpisy na otázky.

2. V priebehu čítania textu

- prečítajte si text každého odseku a odpovedzte na otázku, ktorú ste vytvorili z podnadpisu,
- pripravte si otázky do diskusie k prečítanej téme,
- pokúste sa graficky spracovať text (napr. pojmová mapa),
- vypíšte kľúčové slová z textu,
- vypíšte z textu synonymum slova komunikácia,
- vysvetlite rozdiel medzi debatou a diskusiou na základe pochopenia textu,
- vypíšte z textu tri javy, na ktoré musíme dbať pri komunikácii,
- uveďte tri typy komunikačných kanálov, najčastejších spôsobov prenosu informácie, ktoré využívate vo svojom bežnom živote,
- vypíšte z textu tie javy, od ktorých závisí rozsah slovnej zásoby,
- nahraďte pojem samovrava synonymom cudzieho pôvodu,
- vytvorte tri vety, v ktorých opíšete rôzne komunikačné situácie a spôsoby neverbálnej komunikácie, ktoré podporili verbálnu komunikáciu.

3. Po prečítaní textu

- napíšte krátke zhrnutie textu na päť riadkov o tom, čo ste sa z neho naučili,
- vytvorte komunikačný kruh a diskutujte o otázkach, ktoré ste si pripravili do diskusie k prečítanej téme,
- vyjadrite dramatizáciou prvky neverbálnej komunikácie: radosť, smútok, prekvapenie, hrôzu, strach, nezáujem, zamilovanosť a iné pocity, ktoré vás napadnú,
- pokúste sa nakresliť zrkový kontakt, podanie rúk.

Text: Počasie oberá ľudí o peniaze

Extrémne zmeny počasia ľudia môžu spozorovať aj na stave svojich peňaženiek. Aktuálne horúčavy spôsobujú, že ľudia sú viac odkázaní na ventilátory či klimatizácie v bytoch či autách. Okrem investícií do týchto zariadení je relatívne nákladná aj ich prevádzka. Napríklad klíma v aute zvýši spotrebu paliva aj o desatinu. Ak je klimatizácia s výkonom nad jeden kilowatt zapnutá v byte, za hodinu spotrebuje elektrinu asi za 20 centov. Celodenné fungovanie klimatizácie tak môže zvýšiť denný účet za elektrinu asi o 5 eur. Ide o podobnú sumu, akú ľudia v zime pri veľkých mrazoch dávajú na prikurovanie elektrickými ohrievačmi. Zapnuté elektrické spotrebiče spôsobovali problémy prevádzkovateľom elektrických sietí. Veľké suchá v Taliansku v minulých rokoch napríklad odstavili vodné elektrárne a keď si obyvateľstvo zaplo klimatizačné jednotky, cítili to aj elektrárne na Slovensku, keďže európska sieť je previazaná. Teraz je však iná situácia. Pre krízu je na trhu prebytok elektriny a veľké horúčavy, s ktorými je spojený zvýšený odber elektriny, už siete výraznejšie nezaťažuje. Motoristov sa však horúčavy dotýkajú. Klimatizácia v aute nie je lacná záležitosť. Vlni nemecký autoklub ADAC zistil, že klimatizácia zvyšuje spotrebu auta priemerne asi o 10 až 15 percent. Ak kilometer jazdy bez zapnutej klimatizácie vyjde len na spotrebovanom palive na 9 centov, so zapnutou klimatizáciou je jazda na každý kilometer drahšia o ďalší cent. Na sto kilometroch jazdy tak môže zapnutá klimatizácia zvýšiť spotrebu paliva o jedno euro. V meste je to ešte viac. Z hľadiska spotreby je lepšia automatická klimatizácia a plynulejšia rýchlejšia jazda. Na diaľnici takto klimatizácia nemusí spotrebu zvýšiť o viac ako šesť percent. V meste je problém, že auto často stojí v zápchach a pri rozbiehaní a spomaľovaní klimatizácia výrazne zvyšuje spotrebu paliva.

Názory v diskusii:

Názor 1: ak je človek doma sám, nech si pustí klímu len pre jednu osobu, obdobne sa dá postupovať pri kúrení.

Názor 2: Dlhotrvalú horúčavu ma prinútili šetriť. Klimatizáciu zapínam len v jednej izbe.

Názor 3: Ja šetrím viac. Žiadnu klimatizáciu nemám.

Názor 4: Pavinič a brečtan majú na zdravej fasáde pre dom blahodárny vplyv. A eliminujú horúčavy v lete a chlad v zime. Teda, v zime brečtan, keďže pavinič opadne.

Názor 5: Mňa nezaujíma „predražovanie,“ ak chudoba nemá na poriadny, ekologicky udržateľný dom, nech býva v mnohohopšodovom dome, ktorý pojme viac ľudí na menšej ploche.

Čitateľské stratégie: Porovnaj a rozliš, 3-2-1

1. Pred čítaním textu

- napíšte všetko, čo vás napadne pri slove klimatizácia,
- do tabuľky JA napíšte, či s daným výrokom súhlasíte (áno) alebo nesúhlasíte (nie).

JA	TEXT	VÝROK
		Okrem investície do kúpy klimatizácie je nákladná aj ich prevádzka.
		Výkon klimatizácie sa udáva v kilowattoch.
		Spotreba paliva v klimatizovanom aute je vyššia na diaľnici ako v meste.
		Výška poplatku za používanie klimatizácie v lete je podobná výške poplatku za prikurovanie elektrickým ohrievačom v zime.
		Klimatizácia zvyšuje spotrebu auta o 20%.

2. V priebehu čítania textu

- vypíšte z textu, o koľko sa zvýši spotreba paliva pri zapnutej klíme v aute,
- vypočítajte, približne o koľko eur sa zvýši mesačný účet za elektrinu v byte pri zapnutej klimatizácii v mesiaci august,
- napíšte dôvod, prečo veľké minuloročné suchá v Taliansku ovplyvnili aj elektrárne na Slovensku,
- napíšte dôvod, prečo je pre krízu na trhu prebytok elektriny,
- napíšte dôvod, prečo má klimatizácia v aute v meste vyššiu spotrebu paliva ako na diaľnici,
- vyvoďte a napíšte tému textu,
- napíšte päť viet, v ktorých vyjadríte svoj názor na tému textu,
- prečítajte si názory čitateľov na článok, pouvažujte a priradte ich názory k jednotlivým charakteristikám:
  - a. odporúčanie ako ušetriť:
  - b. sarkastický prístup:
  - c. humorný prístup:
  - d. ekologický prístup:

3. Po prečítaní textu

- vráťte sa k tabuľke, k výrokom, ktoré ste vyplnili pred čítaním textu a porovnajte svoje doterajšie poznatky s novými, ktoré ste získali z textu,
- napíšte:

3 – dôležité veci, ktoré boli v texte,

2 – veci, ktoré vás zaujali,

1 – vec, na ktorú ste v texte nenašli odpoveď.

Zadanie domácej úlohy: Nájdite odpoveď na vec, na ktorú ste v texte nenašli odpoveď v akýchkoľvek učebných zdrojoch (internet, wikipédia, encyklopédia), ktoré uvediete v domácej úlohe.

Text: Ako sa správne učiť

Ľudia sa často pýtajú na rady, ako sa ľahšie učiť. Čakajú však nejakú neomylnú a zaručenú radu typu: „Dajte si knihu pod vankúš a ráno to bude všetko v hlave.“ Málokto si však pripustí, že aj naučiť sa správne učiť, si vyžaduje učenie a často je to dlhodobé a náročné učenie. Takže skúste začať od toho najjednoduchšieho.

Motivácia

To, či sa pre vás učenie stane mukou alebo zábavou záleží len a len na vás. Rozhodujete o tom sami svojím postojom k učeniu. Úplne najlepšou motiváciou je radosť z práce a záujem o vec, ktorú robíte. Ak vás nejaký predmet zaujíma, pravdepodobne nemáte problémy s jeho učením sa. Dokážete sa odhodlať, pustiť sa do učenia, dokážete udržať pri ňom pozornosť a učenie vám ide od ruky. Často sa ale musíme učiť niečo, čo nás nebaví. A takéto učenie je sprevádzané neustálym vzdychaním: „Ach jaj, musím sa ešte učiť. Musím si pozrieť tú matiku, musím sa naučiť slovíčka.“ Ľudia si často vôbec neuvedomujú, aká úžasná je sila autosugescie. A postoj „musím“ kvalitnému učeniu sa určite neprospieva. Je potrebné ho zmeniť na „chcem.“

Učenie sa na vyučovaní

Ak si chcete uľahčiť učenie, najefektívnejším spôsobom je učiť sa už v škole. Na hodinách musíte sedieť, či chcete alebo nechcete, tak prečo ten čas nevyužiť a nezačať sa učiť už tam? Okrem toho máte možnosť hneď sa opýtať na to, čomu nerozumiete.

Rozdelenie času

Určite si presný čas v dni, keď sa budete učiť. Skúste nájsť také hodiny, ktoré máte voľné každý deň. Alebo aspoň väčšinu dní. V tomto čase sa vždy učte. Nech sa deje čokoľvek, dodržiavajte ho. Rande si dohodnite na inokedy, rodičov poproste, aby od vás v tomto čase nič nechceli, neskúšajte sa pozerieť, či náhodou nejde niečo v telke, jednoducho sa vtedy učte. Zo začiatku sa do toho zrejme budete musieť nútiť. Nájdete si kopec výhovoriek, prečo ešte niečo musíte urobiť. Ale ak budete na sebe pracovať, ten čas dodržiavať, časom sa pre vás stane zvykom. A to je dobré. Začnete mať pocit, že je úplne normálne, že sa od piatej do siedmej večer učíte a nerobíte nič iné. Ani vám len nenapadne, že by ste mali v tom čase robiť

niečo iné.

Podčiarkovanie, poznámkovanie

Podčiarkovanie textu, ktorý sa učíte, má niekoľko funkcií. Po prvé, patrí k činnostiam, ktoré pomáhajú udržať pozornosť učiaceho sa. Po druhé, vyčleňuje a zdôrazňuje v texte podstatné informácie. To platí najmä v prípade plného a neprehľadného textu. Ak si v ňom farebne podčiarknete dôležité časti, nadpisy, dôležité pojmy, ľahšie sa v ňom budete orientovať. Farebné podčiarkovanie však môže pomôcť aj vtedy, ak je text členený – najmä zrakovému typu ľudí. Keď zavriete oči, oveľa jednoduchšie si vybavíte farebné časti textu.

Mnemotechnické pomôcky

Pojem mnemotechnické pomôcky asi väčšina z vás pozná a i tí, čo ich nepoznajú, ich zrejme často používajú. Človek sa omnoho jednoduchšie učí, ak majú veci, ktoré sa učí určitú logiku, sú s niečím spojené, niečo mu pripomínajú. Preto si niektorí ľudia veľmi účinne vytvárajú tzv. mnemotechnické pomôcky. Ide o vytváranie básničiek, viet, súvislostí a podobne, ktoré napomáhajú zapamätaniu nesúvisiacich a nelogických informácií. Mnemotechnika úspešne využíva ľudskú predstavivosť. Tak napríklad, ako si zapamätať rímske číslice? L 50, C 100, D 500, M 1000 znamená LaCo DoMa.

Koncentrácia

Pre kvalitné učenie sa je nevyhnutná koncentrácia pozornosti. Čím koncentrovanejšie pracujeme, tým rýchlejšie a ľahšie sa dostaneme k cieľu. Nasledujúci text preskúma schopnosť vašej koncentrácie. Možno ho už niektorí z vás poznajú, ale pre tých ostatných je zaujímavým testom. Prečítajte si pozorne nasledujúci text a potom sa snažte odpovedať na otázky (bez ďalšieho pohľadu na text): „Ste vodičom električky s tridsiatimi piatimi cestujúcimi. Na prvej zastávke vystúpia siedmi, na nasledujúcej nastúpia jedenásti a šiesti vystúpia. Na troch ďalších zastávkach vystúpia po štyroch cestujúcich, pristúpia dvakrát piati a raz šiesti.“ Koľkokrát električka zastavila? Ako sa volá vodič električky?

Pamäť

Ľudia sa veľmi radi vyhovávajú na to, že nemajú dobrú pamäť. Mali by si však uvedomiť, že zlá pamäť neexistuje. Existuje len pamäť netrénovaná. Výskumy ukázali, že si zvyčajne zapamätáme 20% z toho, čo sme počuli, 30% z toho, čo sme videli, 50% z toho, čo sme počuli aj videli a 90% z toho, čo sme sami predviedli (učili iných). Z toho vyplýva, že sa pri učení oplatí zapojiť sluch a i zrak naraz. Najefektívnejšie však je, ak vyučujeme iných. Možno sa niektorí z vás nechávajú preskúšať rodičmi. Skúste si s nimi alebo hocikým iným, kto je ochotný sa niečo naučiť, zahrať hru „na školu.“ Oni sú žiaci a vy učiteľia. A vy sa žiakov

snažíte naučiť to, čo sa sami učíte. Rozdiel oproti klasickému „preskúšaním“ je v tom, že im to vy musíte nielen povedať, ale aj vysvetliť. Musíte tomu sami dobre rozumieť, aby ste dokázali odpovedať na ich otázky. Musíte v tom nájsť vnútornú logiku, pochopiť to.

Čitateľské stratégie PLAN, 5-4-3-2-1

1. Pred čítaním textu

- prezrite si text a spracujte ho vo forme pojmovej mapy na základe názvu textu a podnadpisov,
- v pojmovej mape lokalizujte známe a neznáme informácie, známym informáciám prisúďte značku V a neznámym informáciám ?.

2. V priebehu čítania textu

- počas čítania pripíšte krátku charakteristiku k informáciám v pojmovej mape alebo ich vysvetlenie,
- vypíšte z textu, akú neomylnú a zaručenú radu ľudí čakajú na otázku, ako sa ľahšie učiť,
- vypíšte z textu, čo rozhoduje o tom, či je učenie zábavou alebo mukou,
- vysvetlite na základe porozumenia textu, prečo je najefektívnejším spôsobom učiť sa už v škole a nie až doma?
- vypíšte z textu, aké funkcie má podčiarkovanie textu,
- vysvetlite na základe porozumenia textu vznik a význam mnemotechnických pomôcok v učení,
- napíšte a vysvetlite, ktoré tri odporúčania z textu vám najviac pomôžu v učení,
- napíšte správne odpovede na otázky: „Koľkokrát električka zastavila? Ako sa volá vodič električky?“ z úlohy v časti textu koncentrácia.

3. Po prečítaní textu

- spracujte poznatky z pojmovej mapy do krátkeho sumára,
- zamyslite sa a vypíšte:
  - 5 – nových informácií, ktoré ste sa z textu dozvedeli,
  - 4 – informácie, ktoré sa týkajú hlavnej myšlienky textu,
  - 3 – nové slová, ktoré ste našli v texte,
  - 2 – informácie, ktoré ste už poznali,
  - 1 – vec, na ktorú ste v texte nenašli odpoveď,
- pokúste sa vytvoriť mnemotechnickú pomôcku, ktorá vám pomôže v učení látky, ktorá je pre vás ťažká a namáhavá.

Zadanie domácej úlohy: Nájdite v akýchkoľvek učebných zdrojoch odpoveď na vec, na ktorú ste v texte nenašli odpoveď. Poznačte si aj názov učebného zdroja, z ktorého ste odpoveď

čerpali.

Text: Zázraky a tajomstvá sveta cicavcov

Najväčšie suchozemské zviera

Najväčším suchozemským zvierat'om je samec slona afrického. Najväčší slon bol vysoký 3,8 metra, od konca chvosta po koniec chobota meral 10 metrov a vážil približne 10,8 tony.

Najmenší suchozemský cicavec

Niektoré piskory merajú od hlavy po chvost len 6 až 8 centimetrov (chvost je pritom dlhý asi 2,5 centimetra) a vážia 1,5 až 2,5 gramu.

Najvyššie skoky

Puma americká a leopard škvrnitý údajne vyskočia na strom až do výšky 5,5 metra. Kengura na úteku pred nepriateľom preskočila štós dreva vysoký 3 metre.

Najrýchlejší cicavec

Gepard dosahuje v behu na krátku vzdialenosť rýchlosť 110 kilometrov za hodinu, Vidloroh bežal rýchlosťou 67 kilometrov za hodinu na úseku 1,6 kilometra a jednému namerali rýchlosť 98 kilometrov na úseku 183 metrov. Pretekársky kôň zabehne 70 kilometrov za hodinu.

Najpomalší cicavec

Leňoch trojprstý sa pohybuje po zemi rýchlosťou 2 metre za minútu, na stromoch 3 metre za minútu. Samica údajne „šprintuje“ rýchlosťou 4 metre za minútu, keď začuje vydesený krik svojho mláďaťa.

Najnebezpečnejší netopier

Netopiere cicajúce krv žijú v tropických častiach Ameriky a prenášajú mnohé choroby.

V Latinskej Amerike každý rok zahynie milión kusov dobytku na besnotu, ktorou ich nakazili netopiere. Majú na svedomí aj ľudské životy.

Najzriedkavejšie zviera

Najzriedkavejšie – a nie je vylúčené, že možno už aj vyhynuté – zviera je vlkovec psohlavý. Za posledných 50 rokov nemáme zmienky o jeho výskyte a pravdepodobne sa ho nikdy nepodarilo vo voľnej prírode vyfotografovať.

Čitateľské stratégie: KWL, RAP

1. Pred čítaním textu

- napíšte do tabuľky, čo viete a čo by ste chceli vedieť o cicavcoch.

Čo o tejto téme viem? - pred čítaním textu	Čo by som o tejto téme chcel vedieť? - pred čítaním textu	Čo som sa z článku naučil? - po prečítaní textu

2. V priebehu čítania textu

- čítajte vždy len jeden odsek,
- položte si otázku, čo je hlavnou myšlienkou tohto odseku a vytvorte na to otázku, ktorú si zapíšete do zošita,
- odpovedajte na otázku vlastnými slovami a odpoveď si zapíšete do zošita,
- vypíšte z textu, akú mal výšku a váhu slov africký,
- nahraďte v texte sloveso „šprintuje“ tromi synonymami podľa obsahu textu o samici leňocha trojprstého,
- vypíšte z textu, prečo je vlkovec psohlavý považovaný za najzriedkavejšie zviera,
- napíšte, na ktorom vyučovacom predmete by ste mohli získané informácie z textu využiť a prostredníctvom ktorých informačných zdrojov by ste si mohli tieto informácie rozšíriť.

3. Po prečítaní textu

- dopíšte do tabuľky, s ktorou ste pracovali pred čítaním textu, čo nové ste sa z textu dozvedeli, naučili,
  - pokúste sa nakresliť svoju predstavu o tom, ako podľa vás mohol vyzerat' vlkovec psohlavý.
- Zadanie domácej úlohy: Vyberte si jedného cicavca, ktorý sa nenachádzal v texte a pomocou učebných zdrojov vypracujte jeho krátku charakteristiku.

Text: Orchester

Orchester

Je inštrumentálne teleso, zvyčajne s veľkým počtom hudobníkov so sláčikovou, dychovou a niekedy aj perkusnou sekciou. Slovo orchester je odvodené z názvu pre priestor pred starogréckou scénou, kde bol umiestnený zbor. Orchester sa zväčšoval výrazne počas osemnásteho a devätnásteho storočia, v dvadsiatom storočí sa v zložení zmenil len veľmi málo.

Komorný orchester

Menší orchester (okolo štyridsať hudobníkov a menej) sa nazýva komorný orchester.

Symfonický alebo filharmonický orchester

Orchester s plným obsadením (okolo 100 hudobníkov) zvyčajne voláme symfonický orchester alebo filharmonický orchester, hoci tieto prídavné mená neoznačujú presný počet hudobníkov ani inštrumentálne zloženie. Aktuálny počet hudobníkov môže kolísať aj v závislosti od predstavenia a veľkosti sály, v ktorej práve hrajú.

Sekcie symfonického orchestra

Typický symfonický orchester pozostáva zo štyroch skupín (sekcí) podobných hudobných nástrojov, vo všeobecnosti idúcich v notovom zápise v tomto poradí:

- **drevené dychové nástroje:** pikola, 2 flauty*, 2 hoboje, anglický roh, 2 klarinety*, basový klarinet, 2 fagoty*, kontrafagot,

- **plechové dychové nástroje:** 2* až 6 rohov*, 2* až 5 trúbok*, 3 pozauny z toho jedna je basová, tuba,

- **bicie nástroje:** tympany*, malý bubon, veľký bubon, činely, triangel,

- **strunové nástroje:**

a. sláčikové nástroje: 16 až 30 (alebo aj viac) huslí*, 8 až 12 viol*, 8 až 12 (alebo aj viac) čiel* a 5 až 8 (alebo aj viac) kontrabasov*,

b. ostatné strunové nástroje: harfa, klavír, celesta a pod.

Niekedy sa objavujú aj tradičné nástroje drevených telies ako napr. saxofón a barytón.

Hudobné nástroje (a ich minimálny počet) označené hviezdíčkou sú považované za „kľúčové“ symfonické nástroje a iba vo výnimočných prípadoch sa nevyskytujú vo väčšine symfonickej literatúry. Ostatné nástroje uvedené vyššie považujeme za „pomocné“ nástroje a používajú sa menej často, avšak stále o nich hovoríme ako o „štandardnej“ súčasťi symfonického orchestra. Symfonické diela neskorého 19. storočia používajú všetky pomocné nástroje, ako aj veľký

počet sláčikov, väčšinou ich plný názov obsahuje spojenie „pre veľký orchester,“ napríklad dielo Ein Heldenleben od Richarda Straussa.

Významné symfonické orchestre

Vo svete:

Berlínski filharmonici, Bostonský symfonický orchester, Clevelandský orchester, Česká filharmónia, Drážďanský štátny orchester, Göteborgskí symfonici, Chicagský symfonický orchester, Kráľovský orchester Concertgebouw, Lipský orchester Gewandhaus, Londýnsky symfonický orchester, Los Angeleská filharmónia, New Yorkská filharmónia, Philadelphský orchester, Sankt Peterburgská filharmónia (bývalá Leningradská filharmónia), Symfonický orchester Bavorského rozhlasu, Symfonický orchester Columbia, Viedenski filharmonici.

Na Slovensku:

Slovenská filharmónia, Štátna filharmónia Košice.

Čitateľské stratégie: Porovnaj a rozlíš, RAP

1. Pred čítaním textu

- vyplňte tabuľku JA, v ktorej priradíte odpovede áno – nie k výrokom, s ktorými súhlasíte alebo nesúhlasíte.

JA	TEXT	VÝROK
		Orchester tvorí sláčiková a dychová skupina hudobníkov.
		Názov symfonický alebo filharmonický označujú orchester s veľkým počtom hudobníkov.
		Husle patria medzi dychové nástroje.
		Orchester si môžeme vypočúť v Štátnej filharmónii v Košiciach.
		Komorný orchester má väčší počet hudobníkov ako symfonický orchester.
		Bubon patrí medzi bicie nástroje.

2. V priebehu čítania textu

- čítajte vždy len jeden odsek,
- položte si otázku, čo je hlavnou myšlienkou tohto odseku a vytvorte na to otázku,
- odpovedajte na otázku vlastnými slovami,
- vypíšte z textu, z čoho je odvodené slovo orchester,
- vypíšte z textu, v ktorom storočí sa orchester v zložení zmenil veľmi málo,
- vypíšte z textu názvy tradičných nástrojov drevených telies,
- vypíšte z textu, koľko hudobníkov má komorný orchester,
- vypíšte z textu, do ktorej skupiny hudobných nástrojov patrí triangel,

- vypíšte z textu hudobné nástroje, ktoré patria medzi kľúčové symfonické nástroje,
- vypíšte z textu, aké spojenie obsahuje plný názov symfonických diel neskorého 19. storočia,
- vypíšte z textu názvy významných symfonických orchestrov v susedných štátoch Slovenska,
- napíšte, čo je podľa vás úlohou symfonického orchestra,
- vypíšte z textu slová cudzieho pôvodu, vysvetlite ich význam a overte ho v slovníku cudzích slov.

3. Po prečítaní textu

- vráťte sa k tabuľke, ktorú ste vyplňali pred čítaním textu a porovnajte svoje doterajšie poznatky s novými, ktoré ste získali z textu,
- porovnajte vážnu hudbu s modernou hudbou, ktorú počúvate a nájdite ich spoločné a odlišné znaky.

Text: Izrael

- **Mena:** nový izraelský šekel (NIS)
- **Kurz:** 1€ = 5,45 NIS
- **Časová zóna:** SEČ + 1 hod.
- **Rozloha:** 20 770 km²
- **Úradný jazyk:** hebrejčina, arabčina
- **Hlavné mesto:** Jeruzalem
- **Bratislava – Jeruzalem:** 2351 km

Krajina

Izrael sa nachádza v juhozápadnej Ázii, na východnom pobreží Stredozemného mora. Jeho územie tvorí úzky pás pobrežnej nížiny, Galilejské pohorie, ktoré dominuje na severe (Har Meron, 1208 m. n. m.) a Negevská púšť, rozprestierajúca sa na juhu. Na západe hraničí s Egyptom, na východe s Jordánskom, na severovýchode so Sýriou a na severe s Libanonom. Jeho brehy omýva na západe Stredozemné more, na východe Mŕtve more a na juhu Červené more. Podľa údajov z roku 2012 tu žije 7 590 758 obyvateľov, okrem Židov (76%) aj Arabi (20%). Medzi náboženstvami má najväčšie zastúpenie judaizmus (76%) a islam (17%), kresťania a ostatné náboženstvá majú menšie zastúpenie.

Podnebie

Podnebie je ovplyvňované Stredozemným morom. Sú tu slnečné, teplé letá a mierne, vlhké zimy. V januári dosahujú teploty v Tel Avive 8 až 18 °C, v auguste až 31,5 °C. Na juhu krajiny, v Eilate, pri Červenom mori je príjemné a teplé počasie počas celého roka. Vo vnútrozemí, najmä v púštnych oblastiach na juhu a východe krajiny, sú denné teploty výrazne vyššie. Často dosahujú až do 40 °C, ale napriek tomu sa tam môže v zime objaviť aj sneh.

V lete nočné teploty, najmä na púšti, prudko klesajú a rozdiel oproti dňu môže byť aj 20 až 25 °C. V horských oblastiach sú mesiace november až marec dosť daždivé a chladné.

Zaujímavé lokality

Jeruzalem

Nazývaný aj Dávidovo mesto, patrí k najkrajším mestám sveta, ktoré ponúka celý rad historických pamiatok. Židia, kresťania a moslimovia ho považujú za sväté mesto. Medzi najnavštevovanejšie pamiatky patrí:

Múr nárekov – je pozostatkom chrámu postaveného Herodesom a pre židovských veriacich najposvätnejším modlitebným miestom,

Via Dolorosa alebo Krížová cesta – predstavuje štrnásť miest, pripomínajúcich na každom z nich Ježišovo utrpenie,

Chrám Svätého hrobu – postaveným nad skutočným historickým miestom popravy Ježiša Krista na Kalvárii – Golgote,

mešita al-Aksá – pre moslimov tretia najposvätnejšia stavba po Kábe v Mekke a Prorokovej mešite v Medíne,

hora Sion – jej dominantou je bazilika Usnutia Panny Márie, hrob kráľa Dávida a Coenaculum (večeradlo), ktoré je považované za miesto, kde sa Ježiš stretol so svojimi žiakmi pri poslednej večeri,

Olivová hora – okrem zaujímavých sakrálnych stavieb sa na jej západnom svahu nachádza aj najväčší židovský cintorín na svete. Na úpätí hory je Getsemanská záhrada, kde sa chodil Ježiš modliť a kde ho po Poslednej večeri zradil Judáš.

V Jeruzaleme určite zaujme aj Izraelské múzeum, najzaujímavejšie a najkomplexnejšie múzeum v Izraeli, Múzeum dejín Jeruzalema a Múzeum islamu s najrozsiahlejšou zbierkou predmetov islamskej civilizácie.

Masada

Skalný útes s plochým vrchom, na ktorom bol Herodesom postavený púštny palác a pevnosť. Posledné miesto odporu židovských povstalcov proti Rimanom. Masada je zapísaná ako pamiatka svetového dedičstva na zozname UNESCO.

Mŕtve more

Najslanšie a zároveň najnižšie položené jazero na svete, ktorého povrch leží 392 m. pod hladinou mora. Oblasť Mŕtveho mora je známa nielen kúpeľnými letoviskami, ale aj historickými objektmi, medzi ktoré patrí Qumran – archeologické nálezisko, kde sa nachádzajú pozostatky sídla esejcov. V neďalekej jaskyni bol nájdený starý hebrejský rukopis, známy ako Zvitky od Mŕtveho mora. Podľa starých bájí na dne Mŕtveho mora ležia

zrúcaniny Sodomy a Gomory.

Eilat

Najjužnejšie mesto v Izraeli nachádzajúce sa v Akabskom zálive Červeného mora.

Najznámejšie izraelské letovisko s nádhernými plážami a priesračným morom. Medzi jeho zaujímavosti patrí aj Morské akvárium s faunou a flórou podmorského života.

Čitateľské stratégie: PLAN, 3-2-1

1. Pred čítaním textu

- spracujte obsah textu vo forme pojmovej mapy na základe názvu, podnadpisov,
- lokalizujte známe a neznáme informácie v pojmovej mape, známemu pojmu priradíte značku V, neznámemu pojmu ?.

2. V priebehu čítania textu

- pripíšte počas čítania krátku charakteristiku k pojmu v pojmovej mape alebo jeho vysvetlenie,
- spracujte získané poznatky do krátkeho sumára,
- vypíšte z textu rozlohu Izraela,
- vypíšte z textu, s ktorými krajinami a na ktorých svetových stranách Izrael hraničí,
- vypíšte z textu, ktoré náboženstvá majú v Izraeli zastúpenie,
- vypíšte z textu, v ktorých mesiacoch sú horské oblasti daždivé a chladné,
- vypíšte z textu, čím je známa oblasť Mŕtveho mora,
- vypíšte z textu, ktorá pamiatka je zapísaná na zozname UNESCO a čím je významná,
- napíšte, ktorú z najnavštevovanejších pamiatok Izraela by ste chceli navštíviť a prečo,
- vyvodte spoločnú tému všetkých pamiatok Izraela okrem mesta Eilat,
- napíšte, čo je podľa vás cieľom tohto textu a na ktorých vyučovacích predmetoch by ste mohli získané informácie z textu využiť,
- napíšte krátky súvislý text, v ktorom použijete informácie v odrážkach z úvodu textu,
- napíšte reklamný slogan pre cestovnú kanceláriu s využitím informácií z textu.

3. Po prečítaní textu

- napíšte:

3 – dôležité veci, ktoré boli v texte,

2 – veci, ktoré vás zaujali,

1 – vec, na ktorú ste v texte nenašli odpoveď.

Zadanie domácej úlohy: Nájdite odpoveď na vec, na ktorú ste v texte nenašli odpoveď v akýchkoľvek učebných a informačných zdrojoch.

Dobrovoľná domáca úloha: Nájdite odpovede na otázky: Kto boli eseji? Čo odhaľujú (obsahujú) Zvitky od Mŕtveho mora?

TVORIVÝ DIALÓG S VYUŽITÍM TEXTOV A FOTOGRAFIÍ

Text: Kyberšikana

16. 9. 2013

Washington – Dvanásťročná Rebecca Ann Sedwicková z Floridy, ktorá mesiace trpela šikanovaním skupiny dievčat na internete, spáchala minulý týždeň samovraždu. Cez víkend to potvrdili úrady, ktoré citovala agentúra AFP.

Rebecca skočila z rampy v opustenej cementárni neďaleko domu svojich rodičov v meste Lakeland, uviedol úrad šerifa okrsku Polk. Jej smrť je ďalšia zo série silnejúceho fenoménu mladých ľudí, ktorí si berú vlastný život, pretože sa stali terčom krutých online útokov prostredníctvom aplikácií pre posielanie textových a fotografických odkazov.

Do šikanovania Sedwickovej sa zapojilo viac ako desať dievčat a príčinou bol spor o chlapca, s ktorým Rebecca nejakú dobu údajne chodila. Jej matka novinárom povedala, že dcéra dostávala správy ako: „Si hnusná!“ „Ty si ešte nažive?“ „Chod' sa zabiť!“ Dievča bolo podľa úradu šerifa na sociálnych sieťach „absolútne terorizované.“ Situácia sa vyostрила do tej miery, že matka vzala dcéru zo školy, prihlásila ju do inej a zrušila jej účet na Facebooku. Zdalo sa, že sa všetko obracia k lepšiemu a Rebecca v novej škole pookriala. Ale tajne sa prihlásila k novým aplikáciám vrátane telefónneho posielania správ nazvaného Kik Messenger a šikanovanie začalo nanovo. V deň, keď sa rozhodla spáchať samovraždu, zmenila svoju prezývku v aplikácii na: „Tá mŕtva baba.“

1. Fáza opisu

Kto sú ľudia v texte? Čo si o nich myslíte? Čo sa stalo? Prečo sa takto správali? Čo si myslíte, ako sa cíti šikanovaný človek? Čo si myslíte, ako sa cíti agresor? Čo je to kyberšikana? Kedy najčastejšie ku kyberšikane dochádza? Kde sa to deje? Kto je najčastejšie obeťou kyberšikany? Ktorá veková skupina je najviac ohrozená kyberšikanou, prečo si to myslíte, ako odôvodníte svoj názor?

2. Fáza individuálneho skúmania

Ako sa prejavuje kyberšikana? V čom sa kyberšikana odlišuje od ostatných prejavov šikanovania? Zažili ste kyberšikanu na vlastnej koži? Zažili kyberšikanu vaši priatelia? Aké sú vaše skúsenosti so sociálnymi sieťami? Aké sú pozitíva sociálnych sietí? Aké sú negatíva sociálnych sietí? Kontroluje niekto z vašich rodičov alebo iných dospelých vaše aktivity na internete? Aký je váš názor na kontrolovanie detí na sociálnych sieťach?

3. Fáza kritického pochopenia

Prečo je dôležité bezpečné správanie sa na internete? Aké ďalšie nástrahy a nebezpečenstvá vás ohrozujú na internete? Kto vám môže pomôcť v prípade kyberšikany? Čo môžu na vašu ochranu spraviť dospelí a čo môžete spraviť vy sami? Kto mohol Rebecce pomôcť, aby si nevzala život? Čo si myslíte, aké mala Rebecca pocity a myšlienky v posledných okamihoch života?

4. Fáza uvažovania

Čo si myslíte, aký trest by bol vhodný za kyberšikanu? Ako by ste pristupovali ku dievčatám, ktoré šikanovali Rebeccu a dovedli ju ku samovražde? Čo by ste chceli zmeniť na sociálnych sieťach, keby ste takú možnosť dostali?

Fotografie: Ohováranie, posmech, bitka

1. Fáza opisu

Čo robia ľudia na obrázkoch? Kto sú podľa vás títo ľudia? Čo majú podľa vás spoločné? V čom sa podľa vás odlišujú? Prečo sa podľa vás takto správajú? Ako často sa podľa vás takto správajú? Kde sa najčastejšie takéto správanie deje? Ako sa podľa vás ľudia na obrázkoch cítia?

2. Fáza individuálneho skúmania

Poznáte takéto správanie? Videli ste, zažili ste takéto správanie? Správate sa aj vy takto? Správa sa niekto z vášho okolia týmto spôsobom? V čom je správanie na obrázkoch podobné a v čom rozdielne s tým, čo ste zažili alebo videli? O aké správanie ide? Viete pomenovať správanie na obrázkoch? Ako by ste sa správali, čo by ste povedali, urobili, keby ste boli vy ľuďmi na obrázkoch? Čo by povedali, urobili vaši rodičia, keby vás videli takto sa správať?

3. Fáza kritického pochopenia

Prečo si myslíte, že takéto správanie je alebo nie je správne? Čo pre vás znamená priateľstvo? Aké vlastnosti a aké správanie má skutočný priateľ? Čo pre vás znamená vedieť sa podeliť s radosťami i starosťami? Prečo je dôležitá empatia? Prečo je dôležitá asertivita?

4. Fáza uvažovania

Čo môžeme spraviť, keď vidíme, že je niekomu ubližované? Ako, akým spôsobom by sa mali ľudia k sebe navzájom správať?

Text: Moju závislosť na hrách nezlomila ani smrť kamošky

Zarytými hráčmi počítačových hier bývajú skôr chlapci. Čitateľka s prezývkou Kanne ti dnes porozpráva, ako do toho spadla ona.

Všetko to začalo, keď sa moji rodičia rozviedli. Začala som na počítači tráviť ďaleko viac a viac času, neskôr som na ňom bola skoro nonstop, niekedy som aj niekoľko dní nespala... Keď mi mamka povedala, že sa s otcom rozvádza, nečudovala som sa tomu. Tak trochu som to čakala. Ale aj tak mi to bolo ľúto, pretože som si s otcom veľmi rozumela. Potom to išlo od desiatich k piatim a ja som začala hrať veľa hier na počítači. Išlo to postupne, najskôr hodinu denne, neskôr, napríklad cez víkendy, som hrala aj dvadsať hodín. Najviac sa to zhoršilo, keď som sa zaregistrovala na nejaký server, kde sa za výhry a určité body v hrách zbierali „kamienky.“ Bola som tým úplne posadnutá. Po pár dňoch som už bola medzi prvými v rebríčku. Lenže oni to zbierali mesiace, ten najlepší aj viac ako rok! A to ich mali napríklad „len“ stotisíc. Mamka mala veľa práce sama so sebou a s mojou mladšou sestrou, ktorú v tej dobe v škole šikanovali. A moja závislosť sa tak stále zhoršovala. Zlostila som sa kvôli prehranej hre, skákala radosťou vďaka výhre. A to pokojne o tretej ráno. V škole som sa stále len zhoršovala, pretože som nedokázala myslieť na nič iné, než na to, ako si sadnem

k počítaču a zase budem hrať. Za deň som bola schopná hrať jednu hru napríklad aj tisíckrát a spomínané „kamienky“ som denne získavala po desaťtisícoch, niekedy aj státisícoch. Potom som dosiahla svoj cieľ – maximálneho limitu. Mala som ich sto miliónov. Mamka si začala všimáť môjho rapídneho zhoršenia v škole. Zabavovala mi notebook, vypínala internet, alebo napríklad nevrátila nabíjačku. Lenže ja som si to našla a hrala som ďalej. Bola som úplne posadnutá. Potom mi moja najlepšia kamarátka navrhla, nech s ňou začnem chodiť na kone. Odmietla som, že nemôžem. Keď som jej vysvetlila prečo, bola zdesená. Potom mi to s mojou závislosťou vysvetlila. Nechápem, že som si to nedokázala uvedomiť sama, že som si to nevšimala. To mi otvorilo oči a začala som s ňou dochádzať do stajne. Ona tam už pár rokov chodila a raz som s ňou išla na preteky – to už som tie hry skoro nehrala. Len občas, keď som sa nudila. Nezostávalo mi na to veľa energie. Lenže potom, to by som ani nebola ja, sa niečo stalo. Išla som s ňou na preteky, išla prvýkrát so svojím vlastným koňom. Tie preteky plánovala už veľmi dlho. Bola nervózna a jej kobyľa ešte viac. Závod ako tak došla, lenže potom išiel jeden žrebec a uprostred parkúru sa splašil a rozbehol sa za Delli – to bola kamarátkina kobyľa. Bola k nemu otočená chrbtom a mala povolené opraty. Kôň sa na kobyľu snažil skočiť, tá sa vzopala a Katka skončila pod žrebcovými kopytami. Prerazil jej lebku. Bola na mieste mŕtva. To ma zničilo. Zase som začala hrať tie prekliate hry. Bola to už nejaká doba, čo som sa tam naposledy prihlásila, tak mi tie kamienky postupne zmizli. Mala som ich na nule. Cítila som sa podvedená, pripadala som si sama ako nula. Musela som okamžite zlepšiť svoje skóre. Začala som znova hrať. Nechodila som do školy, odmietala som robiť čokoľvek iné a u mamky mi to prechádzalo. Myslela si, že som zdrvená z Katkinej smrti. Bolo to tak, ale takto som si to kompenzovala. U koní som sa už nikdy neukázala. Potom, v jednej slabšej chvíľke, som na ňu spomínala a spomenula som si na náš rozhovor o závislosti. Pamätala som si ho do posledného slovíčka. Všetko ostatné som mala tak nejako v hmle. Len tento som si vedela vybaviť celý. Tentoraz už sama som si uvedomila, že som opäť závislá na hrách. Povedala som to mame a začala som dochádzať k psychológovi. Svojej závislosti som sa zbavila, tam niekde vo vnútri mám ale stále obriu dieru. Tú nikto a nič nezacelí. Už sú to tri roky. Tú dieru vnútri seba mám stále.

1. Fáza opisu

Kto vystupoval v tomto príbehu? Ako by ste opísali osoby v príbehu? Ako by ste charakterizovali dievča s prezývkou Kanne? Čo sa vám na jej príbehu páčilo a čo nepáčilo? Ako vysvetlíte svoj názor, akými argumentmi ho podložíte? Prečo Kanne konala tak, ako konala? Čo ju k jej správaniu viedlo? Čo Kanne cítila? Čo bolo hlavnou prekážkou, ktorej musela čeliť? Prečo to bolo pre ňu ťažké? Zmenila sa Kanne vo svojom živote? V čom sa

zmenila? Čo si myslíte, že sa snaží Kanne povedať svojim skutočným príbehom? Aké poučenie pre nás vyplýva z jej životného príbehu?

2. Fáza individuálneho skúmania

Poznáte niekoho, kto zažil niečo podobné ako Kanne? Aké sú jeho skúsenosti so závislosťou? Zažili ste aj vy sami niečo podobné? Aké sú vaše skúsenosti? Aké sú podobnosti a odlišnosti medzi vašimi skúsenosťami a skúsenosťami Kanne z príbehu? Čo by ste urobili, keby ste sa ocitli na mieste Kanne v tomto príbehu? V čom by ste reagovali podobne ako ona a čom odlišne? Čo by vám povedali a čo by spravili vaši rodičia, keby zistili, že ste závislí na počítačových hrách?

3. Fáza kritického pochopenia

Čo si myslíte, spravila Kanne správne, že o svojej závislosti povedala kamarátke a neskôr mame? Prečo si to myslíte, ako odôvodníte svoj názor? Aké bolo podľa vás správanie a konanie matky pred tým, než jej Kanne povedala o svojej závislosti? Akým spôsobom Katka pomohla Kanne? Bolo to správne? Prečo Kanne takú dlhú dobu podliehala závislosti? Čo si myslíte, kto Kanne najviac pomohol dostať sa zo závislosti a akým spôsobom?

4. Fáza uvažovania

Ako by ste vy vedeli pomôcť Kanne, keby bola vašou kamarátkou? Čo by ste jej odporučili, poradili? Na akých odborníkov by sa podľa vás mohla Kanne obrátiť so svojimi problémami?

ZOZNAM POUŽITÝCH ZDROJOV

<http://www.zones.sk/studentske-prace/psychologia/3190-komunikacia-verbalna-a-neverbalna/>

<http://spravy.pravda.sk/domace/clanok/288192-pocasio-obera-ludi-o-peniaze/>

<http://www.i-psychologia.sk/view-231.php>

<http://physedu.science.upjs.sk/sis/ekologia0/cicavec.htm>

<http://sk.wikipedia.org/wiki/Orchester>

<http://www.meteo.sk/turist-info/staty/izrael>

<http://www.topky.sk/cl/11/1361776/Dalsia-obet-kybersikany--Pekne-dievca---12--skocilo-z-rampy-v-cementarni->

http://translate.googleusercontent.com/translate_c?depth=1&hl=sk&prev=/search%3Fq%3Dmoju%2Bzavislost%2Bna%2Bhrach%2Bnezlomila%2Bani%2Bsmrt%2Bkamosky%26rlz%3D1C2AVSX_enSK463SK463%26biw%3D1366%26bih%3D667&rurl=translate.google.sk&sl=cs&u=http://krasna.nova.cz/clanek/tvujsvet/vase-pribehy-mou-zavislost-na-hrach-nezlomila-ani-smrt-kamosky.html&usg=ALkJrhjTjh8SusMZmLjwKCmLKzWctQKVbg